

1. Shrnutí

Sídelní struktura

- Středočeský kraj byl počtem obyvatel (1 415 463) i rozlohou (10 928 km²) největším krajem České republiky.
- V důsledku procesu suburbanizace docházelo k odlišnému vývoji oblastí v blízkosti hlavního města oproti oblastem vzdálenějším a periferním. Kraj se vyznačoval heterogenitou svého území.
- Počet samosprávných celků byl ve Středočeském kraji nejvyšší ze všech krajů.
- Okresem s nejvyšším počtem obyvatel (197,5 tis.) byl okres Praha-východ, který přeskočil z minulého sčítání nejlidnatější okres Kladno. Nejméně obyvatel žilo v okrese Rakovník (55,2 tis.).
- Rozlohou největší byl okres Příbram (1 563 km²), nejmenší naopak okres Praha-západ (580 km²).
- Nejvyšší hustotu zalidnění vykazaly okresy v zázemí hlavního města, a to Praha-západ (278,4 obyvatel na km²) a Praha-východ (261,4 obyvatel na km²). Nejnižší zalidněnost zaznamenaly okresy Rakovník (61,6 obyvatel na km²) a Benešov (68,0 obyvatel na km²).
- Průměrná velikost středočeské obce odpovídala území o rozloze 9,6 km² s 1 237 obyvateli. V průměru nejrozlehlejší obce se nacházely v méně lidnaté jižní části kraje, naopak nejméně rozlehlé obce najdeme v hustěji zalidněných středních oblastech kraje.
- V kraji vzrostl počet měst, ale poklesl podíl obyvatel, kteří ve městech žili. Městské obyvatelstvo tvořilo v kraji 50,6% podíl, což bylo nejméně mezi kraji.
- Kraj se vyznačoval vyšším zastoupením malých obcí s počtem obyvatel nepřesahujícím tisíc osob. Méně než jeden tisíc obyvatel měly tři čtvrtiny obcí (74,5 %), zabíraly tři pětiny (60,0 %) území, ale žila v nich jen čtvrtina obyvatel (24,5 %).
- Obyvatelstvo se v porovnání s celorepublikovým průměrem více koncentrovalo do středně velkých a větších obcí s jedním až pěti tisíci obyvateli, žila v nich jedna třetina obyvatel kraje. Počet obyvatel vzrostl v této velikostní kategorii obcí mezi posledními dvěma sčítáními nejvíce.
- Středočeský kraj patřil mezi čtyři kraje, ve kterých převažoval počet osob s obvyklým pobytem nad osobami s registrovaným pobytem. V rámci kraje byla největší převaha osob s obvyklým pobytem zaznamenána v zázemí hlavního města, kde bylo zároveň vykázáno nejmenší zastoupení obyvatel majících současně obvyklý a registrovaný pobyt.

Obyvatelstvo

- V roce 1980 byl z mezikrajského pohledu Středočeský kraj třetím nejlidnatějším, při sčítáních lidu v letech 1991 a 2001 se umístil na 4. pozici (po Moravskoslezském kraji, Praze a Jihomoravském kraji), v letech 2011 a 2021 byl Středočeský kraj nejlidnatějším krajem u nás.
- V druhém nejlidnatějším kraji, hl. m. Praze, žilo v roce 2021 o 114,0 tis. obyvatel méně. Moravskoslezský kraj, který byl v roce 1980 nejlidnatější, měl v roce 2021 o 252,6 tis. obyvatel méně než Středočeský kraj.
- Nejlidnatějším okresem byl v roce 2021 okres Praha-východ. Počtem obyvatel byl osmým nejlidnatějším okresem republiky, v roce 2011 byl šestnáctý.
- Obec Zlonín v okrese Praha-východ zaznamenala jako jediná v republice více než trojnásobný nárůst počtu obyvatel. V dalších deseti obcích kraje se počet obyvatel mezi lety 2011 a 2021 více než zdvojnásobil.
- Počet mužů se zvýšil mezi lety 2011 a 2021 o 10,2 %, žen o 9,4 %. Následkem toho se podíl žen mezi obyvateli snížil z 50,6 % na 50,4 %, což byla třetí nejnižší hodnota mezi kraji.
- Nejvyšší převaha mužů nejen v kraji, ale i mezi všemi okresy u nás, byla v okrese Mladá Boleslav.

- Podíl dětí mladších 15 let byl v kraji nejvyšší u nás, zastoupení seniorů bylo nejnižší po hl. m. Praze.
- Průměrný věk obyvatel byl ve Středočeském kraji po Praze nejnižší. Hranici 40 let jako jediné okresy u nás nepřekročily okresy Praha-východ a Praha-západ.
- Zastoupení svobodných se na obyvatelstvu mezi roky 2011 a 2021 zvýšilo v kraji po Praze nejvíce.
- Třebaže bylo svobodných mužů mezi obyvateli kraje více než svobodných žen, podíl mužů se pohyboval okolo celorepublikového průměru, zatímco podíl u žen byl mezi kraji třetí nejvyšší.
- Oproti roku 2011 se podíl osob v manželství snížil po Praze nejvíce ze všech krajů. Zastoupení rozvedených osob bylo podprůměrné, podíl ovdovělých osob byl po Praze nejnižší.
- Nejvyšší podíl svobodných byl v okresech Praha-západ a Praha-východ, osob v manželství v okrese Benešov, rozvedených v okrese Kladno a ovdovělých v okresech Kutná Hora a Příbram.
- Plodnost žen ve Středočeském kraji je možné považovat za průměrnou až mírně podprůměrnou. Na jednu ženu starší 15 let připadalo v průměru 1,57 dětí, což byl obdobný počet jako v celé republice, ale zároveň se jednalo o čtvrtou nejnižší hodnotu mezi kraji.
- Podíl žen, které přivedly na svět jedno dítě, byl mezi kraji čtvrtý nejvyšší, obdobně jako v případě žen se dvěma dětmi. Třetí nejnižší byl naopak podíl žen, které přivedly na svět tři a více dětí.
- Průměrný počet živě narozených dětí ženám ve Středočeském kraji ve věku 50 a více let byl v kraji po Praze nejnižší.
- Okresy s nejvyšším podílem bezdětných žen byly okresy Praha-západ a Praha-východ, naopak nejmenší bezdětnost byla zaznamenána v okresech Kutná Hora a Rakovník. V průměru nejvíce dětí třetího a vyššího pořadí přivedly na svět ženy v okresech Příbram a Benešov.
- U žen ve věku 60 až 69 let byl podíl těch, které přivedly na svět tři a více dětí, o 38,4 % vyšší než těch, které za život porodily jedno dítě, zatímco mezi 50- až 59letými bylo žen s jedním porozeným dítětem oproti těm se třemi a více dětmi více o 12,6 %.
- Nejvíce děti přivedly na svět ženy se středním vzděláním vč. vyučení (bez maturity), u nichž byla desetina žen bezdětných; nejnižší plodnost měly ženy s vysokoškolským vzděláním, u nichž bylo bezdětných žen 22,8 %.
- Nadprůměrný byl v kraji podíl osob s cizím státním občanstvím, mezi kraji čtvrtý nejvyšší. Více než třetinu z nich tvořily osoby se státním občanstvím Ukrajiny.
- Nejvyšší podíl osob s cizím státním občanstvím byl v okresech Mladá Boleslav (3. nejvyšší podíl po Praze a okrese Plzeň-město) a Praha-východ, nejmenší zastoupení naopak v okresech Příbram a Rakovník.
- Nejvyšší podíl osob z Ukrajiny byl sečten v okrese Kolín, osob se státním občanstvím Slovenska a Polska v okrese Mladá Boleslav, Vietnamu v okrese Rakovník a Ruské federace v okrese Praha-západ.
- K české, moravské a slezské národnosti se ve Středočeském kraji přihlásilo 91,8 % obyvatel, kteří uvedli nějakou z národností (uvedeny pouze osoby s jednou uvedenou národností).
- Ženy převažovaly u osob s ruskou (55,3 %) a polskou (54,9 %) národností, muži naopak u německé (61,3 %) a moravské (56,0 %) národnosti.
- Relativně nejvíce osob slovenské a polské národnosti bylo sečteno v okrese Mladá Boleslav, ukrajinské v okrese Kolín, moravské v okrese Praha-východ, romské v okrese Kladno a ruské, vietnamské a německé v okrese Praha-západ.
- Nejvíce osob s českým mateřským jazykem žilo v okrese Benešov, nejméně v okrese Mladá Boleslav. V tomto okrese žilo nejvíce osob s mateřským jazykem slovenštinou, polštinou a maďarštinou. Ruštinu, vietnamštinu, angličtinu a němčinu uvedly nejčastěji osoby v okrese Praha-západ.
- Středočeský kraj byl s 22,5% podílem věřících osob na 4. místě mezi kraji s nejnižším podílem věřících osob. Okres Rakovník byl po okrese Most nejateističtější okrese u nás.

- V okresech Benešov (67,1 %) a Příbram (71,1 %) byl podíl osob bez vyznání v rámci kraje nejnižší.
- Z osob, které se ve Středočeském kraji přihlásily k některé církvi či náboženské společnosti, se 42,3 % přihlásilo k Církvi římskokatolické, příslušníci Církve československé husitské tvořili 2,7 %, nadprůměrně byla v kraji zastoupena Českobratrská církev evangelická (3,0 %).
- Středočeský kraj vykázal nejnižší podíl osob narozených ve stejné obci obvyklého pobytu, v případě podílu osob narozených v jiné obci okresu byl Středočeský kraj na 3. místě. Podílem narozených v zahraničí byl kraj na 4. pozici.
- Suburbanizační charakter kraje potvrzuje 2. nejvyšší podíl osob narozených v jiném kraji, nejvyšší hodnoty ze všech okresů u nás byly zaznamenány v okresech Praha-západ (45,6 %) a Praha-východ (41,7 %).
- Středočeský kraj vykázal 3. nejvyšší podíl osob starších 15 let s vysokoškolským vzděláním mezi kraji. Jak u podílu osob s vyšším odborným vzděláním vč. konzervatoří, tak i u osob s úplným středním vzděláním s maturitou, vč. nástavbového se kraj umístil na 2. místě za Prahou.
- Podíl osob se středním vzděláním s vyučením (bez maturity) byl nejvyšší u 70- až 74letých, úplné střední vzdělání s maturitou, vč. nástavbového a pomaturitního měla více než polovina obyvatel ve věku 20 až 24 let, nejvíce osob, a to téměř každý třetí, mělo vysokoškolské vzdělání ve věku 30 až 34 let.
- Nejvyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných osob měly okresy Praha-západ a Praha-východ, které jako jediné převyšovaly celorepublikový průměr a mezi všemi 77 okresy se umístily za Prahu a okres Brno-město. Nejmenší podíl vysokoškoláků měly okresy Rakovník a Kutná Hora.
- V bytech bydlelo ve Středočeském kraji po Karlovarském a Plzeňském kraji relativně nejméně osob.
- V případě osob bez domova byl sečten velmi nízký podíl dětí mladších 15 let (0,9 %), podprůměrný byl podíl i v případě osob starších 65 let (14,1 %).

Ekonomická aktivita obyvatelstva

- Pracovní sílu tvořilo v kraji 758,5 tis. osob. Podíl pracovní síly na celkovém počtu obyvatel se zjištěnou ekonomickou aktivitou byl po hl. m. Praze druhý nejvyšší (54,2 %).
- Mezi středočeskými okresy vykázaly nejvyšší podíl pracovní síly na obyvatelstvu okresy Praha-východ, Mladá Boleslav a Praha-západ, nejnižší podíl byl v okrese Rakovník.
- Zaměstnaní tvořili 95,8 % pracovní síly kraje. Pracující důchodci představovali 10,3% podíl ze zaměstnaných, což byl třetí nejnižší podíl mezi kraji. Vyšší zastoupení pracujících důchodců bylo mezi ženami než mezi muži. Nejvyššího podílu dosáhl okres Rakovník, nejnižšího okres Mladá Boleslav.
- Mezi kraji druhý nejvyšší byl podíl osob na mateřské dovolené na počtu zaměstnaných osob (0,8 %), mezi okresy to bylo nejvíce na Berounsku, nejméně na Kutnohorsku.
- Podíl nezaměstnaných na pracovní síle činil v kraji 4,2 %, vyšší hodnotu zaznamenaly ženy než muži. Nejmenší podíl nezaměstnaných byl patrný v okresech Praha-východ a Mladá Boleslav, nejvyšší naopak v okresech Kladno a Mělník.
- Obyvatelstvo mimo pracovní sílu tvořilo 642,1 tis. osob, většinu představovali nepracující důchodci (42,7 %) a žáci spolu se studenty (32,9 %).
- Podíl nepracujících důchodců byl nejnižší mezi kraji, podíl žáků a studentů byl naopak mezi kraji nejvyšší.
- Osoby na rodičovské dovolené tvořily 4,8% podíl na obyvatelstvu mimo pracovní sílu, což představovalo druhý nejvyšší podíl mezi kraji.
- Osoby mimo pracovní sílu měly nejvyšší zastoupení v okresech Rakovník a Kutná Hora, nejnižší v okresech Praha-východ, Mladá Boleslav a Praha-západ. Nejvyšší podíl nepracujících důchodců zaznamenal okres Kutná Hora, nejnižší naopak okresy Praha-východ a Praha-západ.

- Hlavní věkovou skupinou, ve které se koncentroval nejvyšší podíl (31,1 %) pracovní síly, byli obyvatelé ve věku mezi 40 a 49 lety.
- Největší část pracovní síly podle nejvyššího dosaženého vzdělání tvořily v kraji osoby s úplným středním vzděláním s maturitou, tato vzdělanostní skupina byla nejčastější u žen. U mužů však tvořily nejvyšší podíl osoby se středním vzděláním bez maturity (včetně vyučení).
- Míra zaměstnanosti činila v kraji 63,3 %, nejvyšší hodnoty byly vykázané ve věku 45–59 let (90,4 %). Mezi okresy byla nejvyšší míra zaměstnanosti v okresech Praha-východ a Praha-západ, nejmenší v okrese Rakovník.
- Míra zaměstnanosti osob starších 60 let byla u mužů i u žen mezi kraji druhá nejvyšší.
- Mezi kraji druhá nejvyšší byla v kraji zaměstnanost v terciérním a kvartérním sektoru (65,3 %), naopak druhá nejnižší v sektoru sekundárním (31,6 %). Primární sektor zaměstnával 3,1 % osob, což odpovídalo republikovému průměru.
- Z celkového počtu zaměstnaných osob pracovalo nejvíce (24,7 %) v odvětví průmyslu, jednalo se však o druhý nejnižší podíl mezi kraji. Nejprůmyslovějším okresem bylo Mladoboleslavsko.
- Naopak nejvyšší podíly zaměstnaných osob mezi kraji byly dosaženy v odvětví velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (nejvíce v okresech Praha-východ a Praha-západ) a dále v odvětví doprava a skladování (nejvíce v okrese Kladno).
- Pro muže byla typická zaměstnanost v sekundéru (odvětví průmyslu), ženy dominovaly především v odvětvích terciéru (zdravotní a sociální péče, vzdělávání).
- Největší část zaměstnaných tvořili zaměstnanci (82,8 %). Středočeský kraj spolu s hl. m. Prahou zaznamenaly nejnižší podíly zaměstnanců a také zaměstnavatelů mezi kraji. Naopak nejvyšší podíl mezi kraji vykazaly osoby pracující na vlastní účet, ve Středočeském kraji byla zaznamenána druhá nejvyšší hodnota (16,1 %).
- Nejvíce osob pracovalo na vlastní účet v okresech Praha-západ a Praha-východ, nejméně v okresech Mladá Boleslav a Kladno, kde byli nejvíce zastoupeni zaměstnanci.
- Z hlediska hlavních tříd zaměstnání byli v kraji nejvíce zastoupeni specialisté (20,8 %), techničtí a odborní pracovníci (19,3 %) a pracovníci ve službách a prodeji (14,1 %).
- Mezi kraji vynikal Středočeský kraj nejvyšším podílem úředníků (9,2 %). Druhý nejvyšší byl ve srovnání s ostatními kraji podíl zákonodárců a řídicích pracovníků (6,4 %) a dále technických a odborných pracovníků (19,3 %), třetí příčka patřila Středočeskému kraji v zastoupení specialistů (20,8 %).
- Okresy v zázemí hlavního města Praha-východ a Praha-západ vykazaly výrazně lepší postavení zaměstnanců než ostatní oblasti kraje, nejvyšších hodnot zde dosáhly podíly zákonodárců a řídicích pracovníků, specialistů, technických a odborných pracovníků.
- Muži nejvíce převažovali nad ženami v profesích řemeslníků a opravářů, v ozbrojených silách, v obsluze strojů, zařízení a jako montéři. Ženy naopak dominovaly jako úřednice, pracovnice ve službách a prodeji.

Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a školy

- V obci bydliště pracovala necelá třetina zaměstnaných Středočechů se zjištěným místem pracoviště, přitom v ČR to byla téměř polovina. Více osob pracovalo na adrese bydliště než na jiném místě ve stejné obci.
- V rámci stejné obce vyjíždělo či vycházelo do zaměstnání 18,8 % z vyjíždějících a 13,4 % ze zaměstnaných osob, oba podíly byly nejnižší mezi kraji.
- Závislost na vyjíždění do zaměstnání byla mezi kraji dominantní, na místo výkonu práce vyjížděla z obce bydliště více než polovina zaměstnaných Středočechů (58,1 %).
- V rámci obce vyjíždělo do zaměstnání více žen, mimo obec početně převládali muži.
- Necelá polovina vyjíždějících osob ze středočeských obcí vyjížděla mimo kraj (45,5 %), z toho téměř 93 % směřovalo do hlavního města. Ze Středočeského kraje do Prahy tak za zaměstnáním vyjíždělo přibližně 174 tisíc osob, mezi kraji nebylo dominantnějšího vyjížděkového proudu.
- Územím s nejvyšší intenzitou vyjíždky do zaměstnání bylo zázemí Prahy. Okresy a správní obvody ORP v centrální části kraje dosahovaly v celorepublikovém porovnání zpravidla nejvyšších hodnot.
- Mezi vyjíždějícími osobami převládali podle dosaženého vzdělání středoškoláci s maturitou nebo vyšším odborným vzděláním (přes 42 %). Vysokoškoláci se na středočeské vyjížděce podíleli z jedné čtvrtiny, v zázemí hlavního města více než jednou třetinou.
- Do zaměstnání se Středočeši přepravovali nejčastěji automobilem, jako hlavní dopravní prostředek ho využily dvě třetiny vyjíždějících. Zpravidla ho také řídili, pouze každý třináctý cestoval automobilem jako spolujezdec.
- Vyšší závislost na vyjíždění automobilem dosahovaly okrajové oblasti kraje, z Mnichovohradištska vyjíždělo do zaměstnání osm z deseti osob autem. V centrální části byla závislost na automobilu nižší, zato s vyšším zastoupením řidičů.
- Veřejnou dopravu využívala pětina vyjíždějících do zaměstnání. Ve srovnání s ČR dominoval kraj v přepravě po železnici.
- Jízdní kolo používali Středočeši na cestě do zaměstnání každý třicátý osmý a pěšky chodil každý dvanáctý. Každý jedenáctý jezdil na kole do práce na Nymbursku a Poděbradsku a téměř každý sedmý chodil do práce pěšky na Mladoboleslavsku.
- Větší část středočeských žáků a nepracujících studentů vyjížděla do školy mimo obec bydliště (55,1 %), pouze na Kladensku početně převažovali studující ve stejné obci.
- Nejčastějším způsobem přepravy do školy bylo veřejnou dopravou, tu využívala více než polovina vyjíždějících žáků a studentů. Více než čtvrtina žáků využila při cestě do školy automobil, což bylo nejvíce mezi kraji, a pětina chodila do školy pěšky, což bylo naopak nejméně mezi kraji.
- Podle frekvence převládalo ve vyjíždění do zaměstnání a škol denní dojíždění. Zatímco u pracovní vyjíždky byl podíl mezi kraji jeden z nejnižších (73 %), u školní vyjíždky byl podíl mezi kraji naopak nejvyšší (téměř 90 %).
- Středočeské obce dosahovaly záporné bilance dojíždky, na 100 vyjíždějících připadalo jen 71 dojíždějících. Nejzápornější bilance dojíždky byla v centrální oblasti kraje, jedinou kladnou bilanci dosahovalo Mladoboleslavsko.
- Středočeský kraj měl nejhorší dojížděkovou bilanci s Prahou, na 100 vyjíždějících z kraje připadalo 20 dojíždějících do kraje.

Domácnosti

- V kraji hospodařilo 612,9 tis. domácností s 1 394,1 tis. členy.
- Průměrný počet členů hospodařící domácnosti činil 2,27, což byla mezi kraji druhá nejvyšší hodnota.
- Podíl rodinných domácností na celkovém počtu hospodařících domácností byl mezi kraji třetí nejvyšší (63,2 %).
- Podíl rodinných domácností byl ve všech okresech více než 60%, nejvyšší v okresech Praha-východ a Praha-západ, nejnižší naopak v okresech Kladno a Mladá Boleslav.
- Rodinné domácnosti byly z velké většiny tvořeny domácnostmi s jednou rodinou (97,3 %).
- Naprostou většinu nerodinných domácností tvořily domácnosti jednotlivců, nejvíce jich bylo v okresech Kladno a Mladá Boleslav.
- Největší domácnosti z hlediska průměrného počtu členů hospodařily v okresech Praha-východ, Praha-západ, Beroun a Benešov, nejmenší naopak v okresech Kladno, Mladá Boleslav, Příbram a Kutná Hora.
- Většina hospodařících domácností (95,1 %) žila v bytech, z nich polovina bydlela ve vlastním domě.
- Bydlení ve vlastním domě bylo typické pro rodinné domácnosti, zatímco u domácností jednotlivců bylo výrazněji zastoupeno bydlení v bytě v osobním vlastnictví, v bytě pronajatém či družstevním.
- U rodinných domácností byl patrný výrazně vyšší podíl bydlení v rodinném domě, zatímco domácnosti jednotlivců bydlely většinou v domě bytovém.
- Na jeden byt připadala v kraji průměrná celková plocha 98,1 m², nejvíce to bylo u domácností tvořených dvěma a více rodinami a u domácností s jednou úplnou rodinou se závislými dětmi, nejméně naopak u domácností jednotlivců.
- V kraji hospodařilo 387,1 tis. rodinných domácností s průměrným počtem členů 2,99. V domácnostech tvořených jednou rodinou byl průměrný počet členů 2,93.
- Častěji se v rámci rodinných domácností jednalo o domácnosti úplných rodin než neúplných, podíl 82,4 % byl pátý nejvyšší mezi kraji. Nejvíce to bylo v okresech Praha-východ a Praha-západ, nejméně v okresech Příbram a Kladno.
- Úplné rodiny tvořily ze tří čtvrtin manželské páry, z jedné čtvrtiny faktická manželství.
- V rámci neúplných rodin dominovaly rodiny v čele s osamělou matkou (83,5 %), osamělých otců bylo méně (16,5 %). Podíl osamělých otců však představoval druhou nejvyšší hodnotu mezi kraji.
- Středočeský kraj vynikal v průměrném počtu závislých dětí žijících v hospodařících domácnostech, hodnota 0,81 závislých dětí byla mezi kraji nejvyšší.
- Bez závislých dětí bylo v kraji 50,9 % domácností tvořených jednou rodinou, což představovalo nejnižší podíl mezi kraji.
- Kraj vynikal v zastoupení větších rodin, v případě rodin se dvěma závislými dětmi zaznamenal nejvyšší podíl mezi kraji a v případě rodin se třemi a více dětmi druhý nejvyšší podíl.
- Nejvyšší průměrný počet závislých dětí v domácnostech tvořených jednou rodinou byl patrný v okresech Praha-východ a Praha-západ, a to nejen v rámci Středočeského kraje, ale zároveň v rámci celé republiky.
- V největších bytech s pěti a více obytnými místnostmi bydlely nejčastěji úplné rodiny se dvěma a více závislými dětmi, ty zároveň nejčastěji bydlely ve vlastním domě.
- Neúplné rodiny se závislými dětmi vykázaly z pohledu bydlení podle právního užívání bytu nejvyšší podíl v nájemním bydlení mezi všemi typy rodinných domácností, bydlely nejčastěji v menších bytech s jedním, dvěma a třemi pokoji.

- Forma soužití ve faktickém manželství vykazala vyšší zastoupení v mladších věkových skupinách než ve vyšším věku. Stále méně často uzavírali mladí lidé klasická manželství.
- U faktického manželství bylo oproti manželským párům výrazněji zastoupeno základní vzdělání u mužů a naopak vysokoškolské vzdělání u žen.
- Osoby pracující na vlastní účet a zaměstnavatelé byli častěji zastoupeni u manželských párů než u faktických manželství.
- Neúplných rodin v čele s osamělou matkou bylo přibližně pětikrát více než rodin s osamělým otcem. Osamělé matky byly průměrně v mladším věku než osamělí otcové a pečovaly v průměru o více závislých dětí.
- Osamělý otec byl nejčastěji rozvedený, na druhém místě ovdovělý, zatímco osamělá matka byla nejčastěji rozvedená a potom svobodná. Mezi osamělými otci bylo naopak svobodných nejméně.
- Osamělý otec měl nejčastěji střední vzdělání bez maturity nebo byl vyučen, zatímco osamělé matky nejčastěji vykazovaly střední vzdělání s maturitou.
- Osamělé matky byly více než otcové nezaměstnané nebo mimo pracovní sílu.
- V rámci 216,1 tis. domácností jednotlivců tvořili větší část muži (51,5 %). U mužů představovali největší část svobodní (47,8 %), u žen ovdovělé (42,0 %). Domácností svobodných mužů bylo 2,5krát více než domácností svobodných žen.
- Vícečlenných nerodinných domácností bylo v kraji sečteno 9,8 tisíc, ve většině z nich žili dva členové (93,9 %).
- Necelou sedminu z celkového počtu vícečlenných nerodinných domácností tvořily domácnosti prarodičů s vnoučaty.
- Průměrný počet členů připadající na jednu hospodařící vícečlennou nerodinnou domácnost činil 2,08, v případě domácností prarodičů s vnoučaty to bylo 2,15.
- Většina členů vícečlenných nerodinných domácností žila v domácnosti, jejíž součástí byly dvě osoby zařazené mezi pracovní sílu (59,8 %).
- Nejčastěji vícečlenné nerodinné domácnosti bydlely ve vlastním domě či pronajatém bytě, s větším počtem obytných místností.

Domy a byty

- Na území Středočeského kraje bylo sečteno 398,5 tis. domů, což představovalo 17,2 % republikového domovního fondu.
- Obydleno bylo 83,1 % domů, nejvyšší podíl obydlených domů byl zaznamenán v okresech Kladno, Praha-východ a Praha-západ, nejméně na Kutnohorsku a Rakovnicku.
- Rodinné domy tvořily 92,6 % obydlených domů, což byl nejvyšší podíl mezi kraji.
- Nejvyšší zastoupení rodinných domů vykazaly okresy Praha-východ a Praha-západ, nejvyšší podíl bytových domů okresy Kladno, Příbram a Mladá Boleslav.
- Intenzivní výstavba v posledních 20 letech se odrazila v nejvyšším podílu (33,8 %) domů postavených v období let 2001–2021 mezi všemi kraji. Masivní výstavba směřovala v rámci suburbanizačního procesu především do zázemí hlavního města, v okresech Praha-východ a Praha-západ dosáhl podíl domů postavených po roce 2001 dokonce poloviny.
- Celkové průměrné stáří domů v kraji činilo 48 let, což byla druhá nejnižší hodnota mezi kraji.
- Rodinné domy pocházely v kraji především z období 2001–2021. Bytové domy byly výrazně starší, více než polovina pocházela z období let 1946–1980.

- Průměrné stáří rodinných domů bylo v kraji nižší (47,8 let) než bytových domů (50,4 let), přičemž při minulém sčítání 2011 tomu bylo naopak.
- Z celkového počtu obydlených domů s byty patřilo v kraji 91,9 % fyzickým osobám, což byl druhý nejvyšší podíl mezi kraji. Toto vlastnictví dominovalo u rodinných domů, čemuž odpovídalo nejvyšší zastoupení v okrese Praha-východ.
- V případě bytových domů bylo nejčastější spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek), toto vlastnictví bylo nejvíce zastoupeno v okrese Kladno, stejně jako vlastnictví bytů státem nebo obcí.
- Nejčastěji byly v kraji jako nosný materiál zdí použity kámen, cihly a tvárnice, kromě tohoto materiálu bylo v kraji oproti republice nadprůměrně využito ještě dřevo.
- Výstavba domů z kamene, cihel a tvárnic byla rovnoměrně rozložena do jednotlivých období. Výstavba domů se stěnovými panely se soustředila do 70. let minulého století, dřevo bylo trendovým materiálem posledního desetiletí a naopak pálené cihly byly nejvíce využívány v nejstarším období do roku 1919.
- Bytový fond zahrnoval 681,9 tis. bytů.
- Podíl bytů v rodinných domech (61,9 %) byl nejvyšší ze všech krajů a vysoko nad průměrem republiky.
- Více než čtvrtina bytů v rodinných domech byla soustředěna pouze do dvou okresů Praha-východ a Praha-západ, v případě bytových domů se více než čtvrtina bytů koncentrovala do dvou okresů Kladno a Mladá Boleslav.
- Z pohledu právního užívání bytu byly pro Středočeský kraj typické byty ve vlastním domě, jejichž podíl (53,4 %) byl nejvyšší mezi kraji republiky. Nejvíce to bylo v okresech Praha-východ a Praha-západ, což korespondovalo s rozsáhlou výstavbou rodinných domů v těchto regionech.
- Okres Kladno se vyznačoval nejvyššími podíly bytů v osobním vlastnictví a bytů nájemních, tyto dva typy užívání jsou nejčastější u bytů v bytových domech, kterých byl na Kladensku nejvyšší podíl.
- Největší část obydlených bytů pocházelo z posledního dvacetiletého období, kdy bylo v kraji postaveno více než 150 tis. bytů, jednalo se především o byty v rodinných domech. Více než polovina bytů v bytových domech byla postavena v období let 1946–1980.
- Vzhledem k vysokému zastoupení rodinných domů byl v kraji oproti republice nadprůměrný podíl největších bytů s pěti a více místnostmi, nejvyšší v okresech Praha-východ a Praha-západ.
- Technická vybavenost obydlených bytů byla v případě zavedeného plynu, vodovodu a kanalizační přípojky oproti republice podprůměrná.
- Podprůměrně zastoupené bylo v kraji vytápění ústředním topením, v případě rodinných domů však zaznamenalo ústřední vytápění s vlastním zdrojem v bytě vyšší podíl než v celé republice. U bytových domů dominovalo ústřední dálkové vytápění, jeho podíl byl však pod celorepublikovým průměrem.
- Nejvíce byl v kraji k vytápění využíván plyn, nadprůměrný byl podíl bytů využívajících elektřinu, uhlí, koks nebo brikety.
- Průměrná celková plocha obydleného bytu činila v rámci kraje 99,3 m², což bylo nejvíce ze všech krajů.
- V případě rodinných domů byla průměrná celková plocha bytu 120,6 m², jednalo se o nejvyšší hodnotu mezi kraji. V bytových domech činila průměrná celková plocha bytu 62,8 m², což představovalo naopak druhou nejnižší hodnotu mezi kraji.
- Průměrná celková plocha v přepočtu na jednu obvykle bydlící osobu byla v rámci kraje 40,4 m², i v tomto případě se jednalo o nejvyšší hodnotu mezi kraji. V rodinných domech připadala na jednu osobu plocha 44,9 m² a v bytových domech 30,3 m².
- Příznivý stav ve velikosti bytů korespondoval s dynamickým vývojem bytové výstavby především v regionech v blízkosti Prahy s rozsáhlou výstavbou rodinných domů. Největší průměrná plocha připadající na byt i na osobu byla zaznamenána v okresech Praha-východ a Praha-západ, nejmenší v okrese Kladno.

- Ve Středočeském kraji bydlelo v jednom bytě průměrně 2,40 osob, jednalo se mezi kraji o třetí nejvyšší počet. Ve srovnání s republikovým průměrem byl v kraji vyšší podíl bytů se třemi, čtyřmi, pěti, šesti a více osobami. Naopak zastoupení bytů s jednou či dvěma osobami bylo pod průměrem za ČR.
- V celém Středočeském kraji výrazně dominovalo zastoupení největších bytů nad 120 m² oproti republikovému průměru (29,8 % oproti 20,5 % v ČR), přičemž v okresech Praha-východ a Praha-západ byl tento podíl dokonce 40%.

Dlouhodobý vývoj

- Středočeský kraj prošel po roce 1989 dynamickou proměnou. Změny probíhaly v území nerovnoměrně, především v závislosti na vzdálenosti od hlavního města a poloze vůči důležitým dopravním tepnám.
- Hlavní proces, který ovlivnil vývoj kraje, představovala suburbanizace, tzn. stěhování převážně mladšího obyvatelstva z hlavního města do jeho zázemí. V pražské metropolitní oblasti přitom suburbanizační proces probíhal nejintenzivněji v rámci celého území republiky.
- Počet obcí se mezi lety 1980 a 2001 zvyšoval, v posledních dvaceti letech stagnoval. Vzrostl z 816 obcí v roce 1980 na 1 144 v roce 2021.
- V povelučním období klesal počet nejmenších obcí do 499 obyvatel. Výrazně rostl především počet středně velkých obcí s jedním až pěti tisíci obyvateli, což byla zároveň velikostní kategorie s nejvyšším podílem obyvatel v kraji.
- Počet obyvatel začal v kraji od poloviny 90. let stoupat, nejintenzivnější nárůst byl patrný mezi sčítáními 2001 a 2011. V období let 1980 až 2021 se počet obyvatel Středočeského kraje zvýšil z 1 151 265 na 1 415 463.
- Obce s největším nárůstem počtu obyvatel se nejvíce koncentrovaly do zázemí hlavního města.
- Během celého období let 1980–2021 se zvyšoval podíl mužů na celkovém počtu obyvatel.
- Docházelo k nárůstu podílů dětské a poproduktivní složky na úkor složky produktivní.
- Průměrný věk obyvatel vzrostl, mezi roky 1980 a 2021 se zvýšil o 5,1 roku na 41,6 let. Díky příznivému demografickému vývoji však kraj zůstal druhým nejmladším krajem.
- Významné změny probíhaly ve struktuře obyvatelstva podle rodinného stavu. Klesal podíl vdaných a ženatých ze tří pětín v roce 1980 až pod 50% hranici při posledním sčítání, klesl i absolutní počet osob žijících v manželství. Nárůst zaznamenaly počty i podíly svobodných a rozvedených osob.
- V celém období patřil kraj k regionům s nižším podílem věřících a vyšším podílem osob bez náboženské víry. Podíl věřících se za posledních čtyřicet let snížil přibližně na polovinu.
- Docházelo ke zvyšování vzdělanostní úrovně obyvatel. Počet vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 15 a více let se v kraji od roku 1980 zvýšil více než šestinásobně a jejich podíl vzrostl o 14,5 p. b. na 17,9 %. Mezi ženami bylo v roce 2021 více vysokoškolsky vzdělaných než mezi muži, na počátku sledovaného období v roce 1980 to přitom bylo naopak.
- Rostl podíl pracovní síly na obyvatelstvu ve věku 15 a více let.
- Podíl nezaměstnaných se z prakticky nulové předrevoluční hodnoty dostal na maximum v roce 2011, následně ale poklesl na poloviční hodnotu 4,2 % v roce 2021.
- Počet osob mimo pracovní sílu se snižoval, největší část tvořili nepracující důchodci. Jejich podíl se v první polovině období 1980–2021 zvyšoval, ve druhé polovině ale poklesl na výsledných 42,7 %.
- V průběhu celého období se snižoval podíl žen na celkovém počtu nepracujících důchodců, i na konci období však zůstal jejich podíl mezi ženami vyšší než mezi muži.
- Počet hospodařících domácností vzrostl mezi sčítáními 1980 a 2021 o více než dvě pětiny.

- Rychleji rostl počet domácností jednotlivců než domácností rodinných. Zatímco počet domácností tvořených jednou rodinou vzrostl přibližně o jednu pětinu, počet domácností jednotlivců narostl na více než dvojnásobek.
- Podíl domácností jednotlivců na celkovém počtu domácností se v období let 1980–2021 zvýšil v kraji z necelé čtvrtiny na více než třetinu.
- V posledním desetiletí se v kraji zvýšil podíl úplných rodin na celkovém počtu rodinných domácností, především rodin se závislymi dětmi.
- Vývoj domovního fondu byl v kraji ovlivněn procesem suburbanizace, který započal v 90. letech minulého století. Byl provázen masivní výstavbou především rodinných domů s nejvyšší intenzitou v zázemí hlavního města.
- Nejvyšší nárůsty počtu obydlených domů byly zaznamenány mezi sčítáními 2001 a 2021. Celkově narostl počet obydlených domů od počátku 90. let do posledního sčítání o dvě pětiny.
- Nárůst obydlených domů byl zajištěn téměř výhradně rodinnými domy, jejichž počet se od roku 1991 v kraji zvýšil o 44,4 %. V souvislosti s tím se zvyšoval podíl rodinných domů na celkovém počtu domů v kraji.
- V porevolučním období se proměňovala vlastnická struktura domů, zvyšoval se podíl vlastnictví fyzických osob a snižoval se význam vlastnictví domů státem, obcí a bytovými družstvy.
- Počet obydlených bytů se mezi sčítáními 1980 a 2021 zvýšil o 42,7 %, s největší intenzitou mezi sčítáními 2001 a 2021. Podíl bytů v rodinných domech se postupně zvyšoval.
- Nejvíce obydlených bytů se nacházelo ve vlastním domě, tato forma užívání bytu dominovala v celém období a převyšovala republikový průměr. Narostl význam osobního vlastnictví, snížily se podíly bytů nájemních a družstevních.
- Snižoval se průměrný počet osob na jeden obydlený byt, v kraji se hodnota snižovala pomaleji než v republice a patřila k nejvyšším mezi kraji.

